

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — क्रम पाठः

प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

अग्निष्टोमे पशुः

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

देवस्य॑ त्वा । त्वा स॒वितुः॑ । स॒वितुः प्र॑सवे । प्र॒सवेऽश्विनोः॑ । प्र॒सव इति॑ प्र—सवे । अ॒श्विनोर्
बा॒हुभ्या॑म् । बा॒हुभ्या॑म् पू॒ष्णः । बा॒हुभ्या॑मिति॑ बा॒हु—भ्या॑म् । पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् । हस्ता॑भ्यामा ।
आ द॑दे । द॒देऽग्निः॑ । अ॒ग्निरसि॑ । अ॒सि नारिः॑ । नारि॑रसि । अ॒सि परि॑लिखितम् । परि॑लिखित॒ः
रख॑षः । परि॑लिखित॒मिति॑ परि॑—लि॒खित॒म् । रख॑षः परि॑लिखिताः । परि॑लिखिता अ॒रा॒तयः॑ ।
परि॑लिखिता इति॑ परि॑—लि॒खिताः॑ । अ॒रा॒तय इ॒दम् । इ॒दम॒हम् । अ॒हः रख॑षसः । रख॑षसो
ग्री॒वाः । ग्री॒वा अपि॑ । अपि॑ कृ॒न्तामि॑ । कृ॒न्तामि॑ यः । योऽस्मान् । अ॒स्मान् द्वेष्टि॑ । द्वेष्टि॑ यम् ।
यम् च॑ । च व॒यम् । व॒यम् द्विष्मः॑ । द्विष्म इ॒दम् । इ॒दम॒स्य । अ॒स्य ग्री॒वाः । ग्री॒वा अपि॑ । अपि॑
कृ॒न्तामि॑ । कृ॒न्तामि॑ दि॒वे । दि॒वे त्वा॑ । त्वाऽन्तरि॑ख्याय । अ॒न्तरि॑ख्याय त्वा । त्वा पृ॒थिव्यै॑ । पृ॒थिव्यै
त्वा॑ । त्वा शु॒न्यता॑म् । शु॒न्यता॑ल्लो॒कः । लो॒कः पि॒तृष॑द॒नः । पि॒तृष॑द॒नो यवः॑ । पि॒तृष॑द॒न इति॑
पितृ—स॑द॒नः । यवो॑ऽसि । अ॒सि य॒वय॑ । य॒वया॑स्मत् । अ॒स्मद् द्वेष्टि॑ । द्वेष्टो॑ य॒वय॑ । ॥ [१] ॥
य॒वया॑रा॒तीः । अ॒रा॒तीः पि॒तृणा॑म् । पि॒तृणा॑ः स॑द॒नम् । स॑द॒नम॑सि । अ॒स्युत् । उद् दि॒वम् । दि॒वः
स्त॒भान् । स्त॒भाना॑ । आऽन्तरि॑ख्याम् । अ॒न्तरि॑ख्याम् पू॒ण । पू॒ण पृ॒थिवी॑म् । पृ॒थिवी॑म् दृ॒ष्ट॒ह । दृ॒ष्ट॒ह
द्यु॒तानः॑ । द्यु॒तान॑स्त्वा॑ । त्वा मा॒रुतः॑ । मा॒रुतो॑ मि॒नोतु॑ । मि॒नोतु॑ मि॒त्रावरु॑णयोः । मि॒त्रावरु॑णयोर्
ध्रु॒वेण॑ । मि॒त्रावरु॑णयो॒रिति॑ मि॒त्रा—वरु॑णयोः । ध्रु॒वेण॑ ध॒र्मणा॑ । ध॒र्मणा॑ ब्र॒ह्मव॑निम् । ब्र॒ह्मव॑निम्
त्वा । ब्र॒ह्मव॑नि॒मिति॑ ब्र॒ह्म—व॑निम् । त्वा र॒खत्र॑व॒निम् । र॒खत्र॑व॒निः सु॑प्रजा॒वनि॑म् । र॒खत्र॑व॒निमिति॑

र॒ख॒त्र—व॒निम् । सु॒प्र॒जा॒व॒निः॑ रा॒य॒स्पोष॒व॒निम् । सु॒प्र॒जा॒व॒नि॒मि॒तिं सु॒प्र॒जा—व॒निम् । रा॒य॒स्पोष॒व॒निम् परि॑ । रा॒य॒स्पोष॒व॒नि॒मि॒तिं रा॒य॒स्पोष—व॒निम् । पर्यू॑हामि । ऊ॒हामि॑ ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म दृ॒ह । दृ॒ह र॒ख॒त्रम् । र॒ख॒त्रम् दृ॒ह । दृ॒ह प्र॒जाम् । प्र॒जाम् दृ॒ह । प्र॒जामि॒ति प्र—जाम् । दृ॒ह रा॒यः । रा॒य॒स्पोष॑म् । पोष॑म् दृ॒ह । दृ॒ह घृ॒तेन॑ । घृ॒तेन॑ द्या॒वापृ॒थि॒वी । द्या॒वापृ॒थि॒वी आ । द्या॒वापृ॒थि॒वी इति॑ द्या॒वा—पृ॒थि॒वी । आ पृ॒णे॒थाम् । पृ॒णे॒थामि॒न्द्रस्य॑ । इन्द्र॑स्य स॒दः । स॒दोऽसि॑ । अ॒सि वि॒श्वज॒नस्य॑ । वि॒श्वज॒नस्य॑ छा॒या । वि॒श्वज॒नस्येति॑ वि॒श्व—ज॒नस्य॑ । छा॒या परि॑ । परि॑ त्वा । त्वा गि॒र्वणः॑ । गि॒र्वणो गि॒रः । गि॒र इ॒माः । इ॒मा भ॑वन्तु । भ॒वन्तु वि॒श्वतः॑ । वि॒श्वतो॑ वृ॒द्धायु॑म् । वृ॒द्धायु॑मनु॑ । वृ॒द्धायु॑मिति॑ वृ॒द्ध—आ॒युम् । अनु॑ वृ॒द्धयः॑ । वृ॒द्धयो॑ जु॒ष्टाः । जु॒ष्टा भ॑वन्तु । भ॒वन्तु जु॒ष्टयः॑ । जु॒ष्टय॑ इन्द्र॑स्य । इन्द्र॑स्य स्यूः । स्यू॒रसि॑ । अ॒सीन्द्र॑स्य । इन्द्र॑स्य ध्रु॒वम् । ध्रु॒वम॑सि । अ॒स्यैन्द्र॑म् । ऐन्द्र॑म॑सि । अ॒सीन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य त्वा । त्वेति॑ त्वा ॥ ॥ [२] ॥

(द्वेष इ॒मा अष्टा॑दश च)

॥ १ ॥

र॒ख॒षो॒ह॒णो॑ व॒लग॒हनः॑ । र॒ख॒षो॒ह॒ण इति॑ र॒ख॒षः—ह॒नः । व॒लग॒हनो॑ वैष्ण॒वान् । व॒लग॒हन इति॑ व॒लग—ह॒नः । वैष्ण॒वान् ख॑नामि । ख॒नामी॑दम् । इ॒दम॑हम् । अ॒हम् तम् । तव्व॑लगम् । व॒लग॒मुत् । व॒लग॒मि॒ति व॒ल—गम् । उ॒द् व॑पामि । व॒पामि॑ यम् । यम् नः॑ । नः॑ स॒मानः॑ । स॒मानो यम् । यम॑स॒मानः॑ । अ॒स॒मानो नि॒च॒खान॑ । नि॒च॒खाने॑दम् । नि॒च॒खानेति॑ नि—च॒खान॑ । इ॒दमे॑नम् । ए॒नम॑ध॒रम् । अ॒ध॒रम् क॑रोमि । क॒रोमि॑ यः । यो नः॑ । नः॑ स॒मानः॑ । स॒मानो यः । योऽस॑मानः । अ॒स॒मानो ऽरा॑ती॒यति॑ । अ॒रा॒ती॒यति॑ गा॒य॒त्रेण॑ । गा॒य॒त्रेण॑ छ॒न्द॒सा । छ॒न्द॒सा ऽव॑बाढः । अ॒व॑बाढो व॒लगः॑ । अ॒व॑बाढ इत्य॒व—बा॒ढः । व॒लगः॑ किम् । व॒लग इति॑ व॒ल—गः । कि॒मत्र॑ । अ॒त्र भ॒द्रम् । भ॒द्रम् तत् । तन्नो॑ । नो॑ स॒ह । स॒ह वि॒राट् । वि॒राड॑सि । वि॒राडि॑ति वि—राट् । अ॒सि स॒प॒त्न॒हा । स॒प॒त्न॒हा स॒म्राट् । स॒प॒त्न॒हेति॑ स॒प॒त्न—हा । स॒म्राड॑सि । स॒म्राडि॑ति स॒म—राट् । अ॒सि भ्रा॒तृ॒व्य॒हा । भ्रा॒तृ॒व्य॒हा स्व॒राट् । भ्रा॒तृ॒व्य॒हेति॑ भ्रा॒तृ॒व्य—हा । स्व॒राड॑सि । स्व॒राडि॑ति स्व—राट् । अ॒स्य॒भि॒मा॒ति॒हा । अ॒भि॒मा॒ति॒हेत्य॑भि॒मा॒ति—हा । वि॒श्वा॒राड॑सि । वि॒श्वा॒राडि॑ति वि॒श्व—राट् । अ॒सि वि॒श्वा॒साम् । वि॒श्वा॒साम् ना॒ष्ट्राणा॑म् । ना॒ष्ट्राणा॑ ह॒न्ता । ह॒न्ता र॒ख॒षो॒ह॒णः॑ ।

॥ [३] ॥ र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनः॑ । र॒ख्वो॒हण॑ इति॑ र॒ख्वः—ह॑नः । व॒लग॒हनः॑ प्र । व॒लग॒हन॑ इति॑ व॒लग—ह॑नः । प्रो॒ख्वा॒मि । उ॒ख्वा॒मि वै॒ष्ण॒वान् । वै॒ष्ण॒वान् र॒ख्वो॒हणः॑ । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनः॑ । र॒ख्वो॒हण॑ इति॑ र॒ख्वः—ह॑नः । व॒लग॒हनो॑ऽव । व॒लग॒हन॑ इति॑ व॒लग—ह॑नः । अ॒व न॒यामि॑ । न॒यामि॑ वै॒ष्ण॒वान् । वै॒ष्ण॒वान्य॑वः । य॒वो॑ऽसि । अ॒सि य॒वय॑ । य॒वया॒स्मत् । अ॒स्मद् द्वे॑षः । द्वे॑षो य॒वय॑ । य॒वया॒र॒तीः । अ॒रा॒ती र॒ख्वो॒हणः॑ । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनः॑ । र॒ख्वो॒हण॑ इति॑ र॒ख्वः—ह॑नः । व॒लग॒हनो॑ऽव । व॒लग॒हन॑ इति॑ व॒लग—ह॑नः । अ॒व स्तृ॒णामि॑ । स्तृ॒णामि॑ वै॒ष्ण॒वान् । वै॒ष्ण॒वान् र॒ख्वो॒हणः॑ । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनः॑ । र॒ख्वो॒हण॑ इति॑ र॒ख्वः—ह॑नः । व॒लग॒हनो॑ऽभि । व॒लग॒हन॑ इति॑ व॒लग—ह॑नः । अ॒भि जु॒होमि॑ । जु॒होमि॑ वै॒ष्ण॒वान् । वै॒ष्ण॒वान् र॒ख्वो॒हणो॑ । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनो॑ । र॒ख्वो॒हणा॒विति॑ र॒ख्वः—ह॑नो॑ । व॒लग॒हना॒वुप॑ । व॒लग॒हना॒विति॑ व॒लग—ह॑नो॑ । उ॒प द॒धामि॑ । द॒धामि॑ वै॒ष्ण॒वी । वै॒ष्ण॒वी र॒ख्वो॒हणो॑ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ वै॒ष्ण॒वी । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनो॑ । र॒ख्वो॒हणा॒विति॑ र॒ख्वः—ह॑नो॑ । व॒लग॒हनो॑ परि॑ । व॒लग॒हना॒विति॑ व॒लग—ह॑नो॑ । पर्यु॒हामि॑ । ऊ॒हामि॑ वै॒ष्ण॒वी । वै॒ष्ण॒वी र॒ख्वो॒हणो॑ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ वै॒ष्ण॒वी । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनो॑ । र॒ख्वो॒हणा॒विति॑ र॒ख्वः—ह॑नो॑ । व॒लग॒हनो॑ परि॑ । व॒लग॒हना॒विति॑ व॒लग—ह॑नो॑ । परि॑ स्तृ॒णामि॑ । स्तृ॒णामि॑ वै॒ष्ण॒वी । वै॒ष्ण॒वी र॒ख्वो॒हणो॑ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ वै॒ष्ण॒वी । र॒ख्वो॒हणो॑ व॒लग॒हनो॑ । र॒ख्वो॒हणा॒विति॑ र॒ख्वः—ह॑नो॑ । व॒लग॒हनो॑ वै॒ष्ण॒वी । व॒लग॒हना॒विति॑ व॒लग—ह॑नो॑ । वै॒ष्ण॒वी बृ॒हन्न॑ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ वै॒ष्ण॒वी । बृ॒हन्न॑सि । अ॒सि बृ॒हद्वा॑ । बृ॒हद्वा॑ बृ॒हती॑म् । बृ॒हद्वा॑वेति॑ बृ॒हत्—ग्रा॒वा । बृ॒हती॑मिन्द्रा॒य । इन्द्रा॒य वाच॑म् । वाच॑व्वद । व॒देति॑ वद ॥ ॥ [४] ॥

(हन्तेन्द्राय द्वे च)

॥ २ ॥

वि॒भूर॑सि । वि॒भूरि॑ति वि—भूः । अ॒सि प्र॒वाह॑णः । प्र॒वाह॑णो व॒ह्निः । प्र॒वाह॑ण॑ इति॑ प्र—वा॒हनः॑ । व॒ह्निर॑सि । अ॒सि ह॒व्य॒वाह॑नः । ह॒व्य॒वाह॑नः श्वा॒त्रः । ह॒व्य॒वाह॑न॑ इति॑ ह॒व्य—वा॒हनः॑ । श्वा॒त्रो॑ऽसि । अ॒सि प्र॒चे॒ताः । प्र॒चे॒तास्तु॒थः । प्र॒चे॒ता इति॑ प्र—चे॒ताः । तु॒थो॑ऽसि । अ॒सि वि॒श्ववे॑दाः । वि॒श्ववे॑दा उ॒शिक॑ । वि॒श्ववे॑दा इति॑ वि॒श्व—वे॒दाः । उ॒शिग॑सि । अ॒सि क॒विः । क॒विर॒ङ्घ्रा॑रिः । अ॒ङ्घ्रा॑रिरसि । अ॒सि ब॒म्भारिः॑ । ब॒म्भारि॑रव॒स्युः । अ॒व॒स्युर॑सि । अ॒सि दुर्व॑स्वान् । दुर्व॑स्वाञ्छु॒न्ध्यूः । शु॒न्ध्यूर॑सि ।

अ॒सि मा॒र्जाली॑यः । मा॒र्जाली॑यः स॒म्राट् । स॒म्राड॑सि । स॒म्राडि॑ति सं—राट् । अ॒सि कृ॒शानुः॑ ।
कृ॒शानुः॑ परि॒षद्यः॑ । कृ॒शानुरि॑ति कृ॒श—अ॒नुः । परि॒षद्यो॑सि । परि॒षद्य॑ इति परि—सद्यः । अ॒सि
पव॑मानः । पव॑मानः प्र॒तक्वा॑ । प्र॒तक्वा॑सि । प्र॒तक्वेति॑ प्र—तक्वा॑ । अ॒सि नभ॑स्वान् । नभ॑स्वान्—
सं॒मृष्टः॑ । अ॒सं॒मृष्टो॑सि । अ॒सं॒मृष्ट॑ इत्य॒सम्—मृष्टः॑ । अ॒सि ह॒व्यसू॑दः । ह॒व्यसू॑द ऋ॒तधा॑मा ।
ह॒व्यसू॑द इति ह॒व्य—सू॑दः । ऋ॒तधा॑मासि । ऋ॒तधा॑मेत्यृ॒त—धा॑मा । अ॒सि सु॒वज्यो॑तिः । सु॒व-
ज्यो॑तिर् ब्रह्म॑ज्योतिः । सु॒वज्यो॑तिरिति सु॒वः—ज्यो॑तिः । ब्रह्म॑ज्योतिरसि । ब्रह्म॑ज्योतिरिति ब्रह्म—
ज्यो॑तिः । अ॒सि सु॒वर्द्धा॑मा । सु॒वर्द्धा॑मा॒जः । सु॒वर्द्धा॑मेति सु॒वः—धा॑मा । अ॒जो॑सि । अ॒स्ये-
क॑पात् । एक॑पाद॒हिः । एक॑पादित्येक—पात् । अ॒हि॒रसि॑ । अ॒सि बु॒द्धि॒धेयः॑ । बु॒द्धि॒धेयो॑ रौ॒द्रेण॑ । रौ॒द्रे-
णा॒नीके॑न । अ॒नीके॑न पा॒हि । पा॒हि मा॑ । मा॒ऽग्ने । अ॒ग्ने पि॒पृहि॑ । पि॒पृहि॑ मा॑ । मा॒ मा॑ । मा॒ मा॑ । मा॒
हि॒सीः । हि॒सीरि॑ति हि॒सीः ॥ ॥ [५] ॥

(अनीकेनाष्टौ च)

॥ ३ ॥

★

त्व॑ सोम । सोम॑ त॒नूकृ॑द्भ्यः । त॒नूकृ॑द्भ्यो द्वेषो॑भ्यः । त॒नूकृ॑द्भ्य इति त॒नूकृ॑त—भ्यः ।
द्वेषो॑भ्योऽन्यकृ॑तेभ्यः । द्वेषो॑भ्य इति द्वेषः—भ्यः । अ॒न्यकृ॑तेभ्य उ॒रु । अ॒न्यकृ॑तेभ्य इत्यन्य—
कृ॑तेभ्यः । उ॒रु य॒न्ता । य॒न्ता॑सि । अ॒सि व॒रूथ॑म् । व॒रूथ॑ꣳ स्वाहा॑ । स्वाहा॑ जुषा॑णः । जुषा॑णो
अ॒मुः । अ॒मुरा॑ज्यस्य । आ॒ज्यस्य॑ वेतु । वेतु॑ स्वाहा॑ । स्वाहा॑ऽयम् । अ॒यम् नः॑ । नो॒ अ॒ग्निः । अ॒ग्निर्
व॒रिवः॑ । व॒रिवः॑ कृ॒णोतु॑ । कृ॒णोत्व॑यम् । अ॒यम् मृ॒धः । मृ॒धः पु॒रः । पु॒र ए॒तु । ए॒तु प्र॑भिन्दन्न ।
प्र॑भिन्दन्निति प्र—भिन्दन्न ॥ अ॒यꣳ श॒त्रून् । श॒त्रून् ज॑यतु । ज॒यतु॑ ज॒रुह॑षाणः । ज॒रुह॑षाणोऽयम् ।
अ॒यꣳवा॑जम् । वा॒जम् ज॑यतु । ज॒यतु॑ वा॒जसा॑तौ । वा॒जसा॑ता॒विति॑ वा॒ज—सा॑तौ ॥ उ॒रु वि॑ष्णो ।
वि॑ष्णो वि । वि॑ष्णो इति वि॑ष्णो । वि क्र॑मस्व । क्र॑मस्वो॒रु । उ॒रु र॒षया॑य । र॒षया॑य नः । नः
कृ॒धि । कृ॒धीति॑ कृ॒धि ॥ घृ॒तम् घृ॒तयो॑ने । घृ॒तयो॑ने पि॒ब । घृ॒तयो॑न इति घृ॒त—यो॑ने । पि॒ब प्र॑प्र ।
प्र॑प्र य॒ज्ञप॑तिम् । प्र॒प्रेति॑ प्र—प्र । य॒ज्ञप॑तिम् ति॒र । य॒ज्ञप॑तिमिति य॒ज्ञ—प॑तिम् । ति॒रेति॑ ति॒र ॥
सोमो॑ जिगाति । जि॒गाति॑ गा॒तुवि॑त् । गा॒तुवि॑द् दे॒वाना॑म् । गा॒तुवि॑दिति गा॒तु—वि॑त् ॥ [६] ॥
दे॒वाना॑मेति । ए॒ति नि॑ष्कृतम् । नि॑ष्कृतमृ॒तस्य॑ । नि॑ष्कृतमिति निः—कृतम् । ऋ॒तस्य॑ योनि॑म् ।

योनिमासदम्। आसदमित्याः। आसदमित्या—सदम्। अदित्याः सदः। सदोऽसि। अस्य-
 दित्याः। अदित्याः सदः। सद आ। आ सीद। सीदैषः। एष वः। वो देव। देव सवितः। सवितः
 सोमः। सोमस्तम्। त५ ररूषदध्वम्। ररूषदध्वम् मा। मा वः। वो दभत्। दभदेतत्। एतत्
 त्वम्। त्व५ सोम। सोम देवः। देवो देवान्। देवानुप। उपागाः। अगा इदम्। इदमहम्। अहम्
 मनुष्यः। मनुष्यो मनुष्यान्। मनुष्यान्थ सह। सह प्रजया। प्रजया सह। प्रजयेति प्र—जया।
 सह रायः। रायस्योषेण। पोषेण नमः। नमो देवेभ्यः। देवेभ्यः स्वधा। स्वधा पितृभ्यः। स्वधेति
 स्व—धा। पितृभ्य इदम्। पितृभ्य इति पितृ—भ्यः। इदमहम्। अहम् निः। निर् वरुणस्य।
 वरुणस्य पाशात्। पाशाथ सुवः। सुवरभि। अभि वि। ॥ [७] ॥ वि ख्येषम्। ख्येषवैश्वान-
 नरम्। वैश्वानरम् ज्योतिः। ज्योतिरग्ने। अग्ने व्रतपते। व्रतपते त्वम्। व्रतपत इति व्रत—पते।
 त्वव्व्रतानाम्। व्रतानाव्व्रतपतिः। व्रतपतिरसि। व्रतपतिरिति व्रत—पतिः। असि या। या मम।
 मम तनूः। तनूस्त्वयि। त्वय्यभूत्। अभूदियम्। इय५ सा। सा मयि। मयि या। या तव। तव
 तनूः। तनूर मयि। मय्यभूत्। अभूदेषा। एषा सा। सा त्वयि। त्वयि यथायथम्। यथायथं नौ।
 यथायथमिति यथा—यथम्। नौ व्रतपते। व्रतपते व्रतिनोः। व्रतपत इति व्रत—पते। व्रतिनोर्
 व्रतानि। व्रतानीति व्रतानि। ॥ [८] ॥

(गातुविदभ्येकत्रिंशच्च)

॥ ४ ॥

★

अत्यन्यान्। अन्यानगाम्। अगाम न। नान्यान्। अन्यानुप। उपागाम्। अगामर्वाक्।
 अर्वाक् त्वा। त्वा परैः। परैरविदम्। अविदम् परः। परोऽवरैः। अवरैस्तम्। तम् त्वा। त्वा
 जुषे। जुषे वैष्णवम्। वैष्णवम् देवयज्यायै। देवयज्यायै देवः। देवयज्याया इति देव—यज्यायै।
 देवस्त्वा। त्वा सविता। सविता मदध्वा। मदध्वाऽनक्तु। अनक्तवोषधे। ओषधे त्रायस्व। त्राय-
 स्वैनम्। एन५ स्वधिते। स्वधिते मा। स्वधित इति स्व—धिते। मैनम्। एन५ हि५सीः। हि५सीर्
 दिवम्। दिवमग्रेण। अग्रेण मा। मा लेखीः। लेखीरन्तरिखम्। अन्तरिखम् मद्धेन। मद्धेन
 मा। मा हि५सीः। हि५सीः पृथिव्या। पृथिव्या सम्। सम् भव। भव वनस्पते। वनस्पते शत-
 वल्शः। शतवल्शो वि। शतवल्श इति शत—वल्शः। वि रोह। रोह सहस्रवल्शाः। सह-

स्रवल्शा वि । सहस्रवल्शा इति सहस्र—वल्शाः । वि वयम् । वयं रुहेम । रुहेम यम् । यम् त्वा । त्वाऽयम् । अयं स्वधितिः । स्वधिति स्तेतिजानः । स्वधितिरिति स्व—धितिः । तेतिजानः प्रणिनाय । प्रणिनाय महते । प्रणिनायेति प्र—निनाय । महते सौभगाय । सौभगायाच्छिन्नः । अच्छिन्नो रायः । रायः सुवीरः । सुवीर इति सु—वीरः ॥ ॥ [९] ॥

(यंदशं च)

॥ ५ ॥

पृथिव्यै त्वा । त्वाऽन्तरिक्षाय । अन्तरिक्षाय त्वा । त्वा दिवे । दिवे त्वा । त्वा शुन्धताम् । शुन्धताल्लोकः । लोकः पितृषदनः । पितृषदनो यवः । पितृषदन इति पितृ—सदनः । यवोऽसि । असि यवय । यवयास्मत् । अस्मद् द्वेषः । द्वेषो यवय । यवयारातीः । अरातीः पितृणाम् । पितृणां सदनम् । सदनमसि । असि स्वावेशः । स्वावेशोऽसि । स्वावेश इति सु—आवेशः । अस्यग्रेगाः । अग्रेगा नेतृणाम् । अग्रेगा इत्यग्रे—गाः । नेतृणां वनस्पतिः । वनस्पतिरधि । अधि त्वा । त्वा स्थास्यति । स्थास्यति तस्य । तस्य वित्तात् । वित्ताद् देवः । देवस्त्वा । त्वा सविता । सविता मदध्वा । मदध्वाऽनक्तु । अनक्तु सुपिप्पलाभ्यः । सुपिप्पलाभ्यस्त्वा । सुपिप्पलाभ्य इति सु—पिप्पलाभ्यः । त्वौषधीभ्यः । ओषधीभ्य उत । ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः । उद् दिवम् । दिवं स्तभान । स्तभाना । आऽन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् पृण । पृण पृथिवीम् । पृथिवीमुपरेण । उपरेण दृह । दृह ते । ते ते । ते धामानि । धामान्युश्मसि । उश्मसी गमद्ध्ये । ॥ [१०] ॥ गमद्ध्ये गावः । गावो यत्र । यत्र भूरिशृङ्गाः । भूरिशृङ्गा अयासः । भूरिशृङ्गा इति भूरि—शृङ्गाः । अयास इत्ययासः ॥ अत्राह । अह तत् । तदुरुगायस्य । उरुगायस्य विष्णोः । उरुगायस्येत्युरु—गायस्य । विष्णोः परमम् । परमम् पदम् । पदमव । अव भाति । भाति भूरैः । भूरैरिति भूरैः ॥ विष्णोः कर्माणि । कर्माणि पश्यत । पश्यत यतः । यतो ब्रतानि । ब्रतानि पस्पशे । पस्पश इति पस्पशे ॥ इन्द्रस्य युज्यः । युज्यः सखा । सखेति सखा ॥ तद् विष्णोः । विष्णोः परमम् । परमम् पदम् । पदं सदा । सदा पश्यन्ति । पश्यन्ति सूरयः । सूरय इति सूरयः ॥ दिवीव । इव चरुषुः । चरुषुराततम् । आततमित्या—ततम् ॥ ब्रह्मवनिम् त्वा । ब्रह्मवनिमिति ब्रह्म—वनिम् । त्वा र्षत्रवनिम् । र्षत्रवनिं सुप्रजावनिम् । र्षत्रवनिमिति र्षत्र—वनिम् । सुप्रजा-

वनि॑ राय॒स्पोष॑वनि॒म् । सु॒प्रजा॒वनि॒मिति॑ सु॒प्रजा—वनि॒म् । रा॒य॒स्पोष॑वनि॒म् परि॑ । रा॒य॒स्पोष॑वनि॒मिति॑ राय॒स्पोष—वनि॒म् । पर्यू॑हामि । ऊ॒हामि॑ ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म दृ॑ह । दृ॑ह ख॒षत्र॑म् । ख॒षत्र॑म् दृ॑ह । दृ॑ह प्र॒जाम् । प्र॒जाम् दृ॑ह । प्र॒जामिति॑ प्र—जाम् । दृ॑ह रा॒यः । रा॒य॒स्पोष॑म् । पोष॑म् दृ॑ह । दृ॑ह परि॒वीः । परि॒वीर॑सि । परि॒वीरिति॑ परि—वीः । अ॒सि परि॑ । परि॑ त्वा । त्वा दै॒वीः । दै॒वीर् वि॑शः । वि॒शो व्य॑यन्ताम् । व्य॑यन्ताम् परि॑ । परी॒मम् । इ॒म रा॒यः । रा॒य॒स्पोष॑ः । पोषो॑ यज॒मानम् । यज॑मानम् मनु॒ष्याः । मनु॒ष्या अ॒न्तरि॑ख॒षस्य॑ । अ॒न्तरि॑ख॒षस्य॑ त्वा । त्वा सा॒नौ । सा॒नाव॑व । अव॑ गूहामि । गू॒हामी॑ति॑ गूहामि ॥ ॥ [११] ॥

(उ॒श्मसी॒पोष॑मेका॒न्न वि॑श॒तिश्च॑)

॥ ६ ॥

इ॒षे त्वा॑ । त्वो॒पवीः॑ । उ॒पवी॑रसि । उ॒पवी॑रित्यु॒प—वीः । अ॒स्युपो॑ । उपो॑ दे॒वान् । उपो॑ इत्युपो॑ । दे॒वान् दै॒वीः । दै॒वीर् वि॑शः । वि॒शः प्र । प्रा॒गुः । अ॒गुर् व॒हीः । व॒हीरु॑शिजः । उ॒शिजो॑ बृ॒हस्प॑ते । बृ॒हस्प॑ते धा॒रय॑ । धा॒रया॑ वसू॒नि । वसू॒नि ह॒व्या । ह॒व्या ते॑ । ते स्व॒दन्ता॑म् । स्व॒दन्ता॑म् दे॒व । दे॒व त्वष्टः॑ । त्वष्ट॑र् वसु॑ । वसु॑र॒ण्व । र॒ण्व रे॒वतीः॑ । रे॒वती॑ रम॒द्ध्वम् । रम॑द्ध्वम॒ग्नेः । अ॒ग्नेर् ज॒नित्र॑म् । ज॒नित्र॑मसि । अ॒सि वृ॒षणौ॑ । वृ॒षणौ॑ स्थः । स्थ॑ उ॒र्वशी॑ । उ॒र्वश्य॑सि । अ॒स्यायुः॑ । आ॒युर॑सि । अ॒सि पु॒रुरवा॑ः । पु॒रुरवा॑ घृ॒तेन॑ । घृ॒तेना॒क्ते । अ॒क्ते वृ॒षणम् । अ॒क्ते इत्य॑क्ते । वृ॒षणम् द॒धाथा॑म् । द॒धाथा॑म् गा॒यत्र॑म् । गा॒यत्र॑म् छन्दः॑ । छन्दो॑ऽनु । अनु॑ प्र । प्र जा॒यस्व । जा॒यस्व त्रै॒ष्टुभ॑म् । त्रै॒ष्टुभ॑म् जा॒गतम् । जा॒गतम् छन्दः॑ । छन्दो॑ऽनु । अनु॑ प्र । प्र जा॒यस्व । जा॒यस्व भ॒वत॑म् । भ॒वत॑म् नः । ॥ [१२] ॥ नः॒ सम॑नसौ । सम॑नसौ॒ समौ॑कसौ । सम॑नसा॒विति॑ स—म॒नसौ॑ । समौ॑कसा॒वरे॒पसौ॑ । समौ॑कसा॒विति॑ सं—ओ॒कसौ॑ । अ॒रेप॑सा॒वित्य॑रे॒पसौ॑ ॥ मा॒ य॒ज्ञम् । य॒ज्ञं हि॑सिष्टम् । हि॑सिष्टम् मा । मा॒ य॒ज्ञप॑तिम् । य॒ज्ञप॑तिम् जा॒तवे॑दसौ । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ—प॑तिम् । जा॒तवे॑दसौ शि॒वौ । जा॒तवे॑दसा॒विति॑ जा॒त—वे॑दसौ । शि॒वौ भ॑वतम् । भ॒वत॑म॒द्य । अ॒द्य नः॑ । न इति॑ नः ॥ अ॒ग्नाव॑ग्निः । अ॒ग्निश्च॑रति । च॒रति॑ प्रविष्टः । प्रविष्ट॑ ऋ॒षी॑णाम् । प्रविष्ट॑ इति॑ प्र—विष्टः । ऋ॒षी॑णाम् पु॒त्रः । पु॒त्रो अ॑धि॒राजः॑ । अ॒धि॒राज॑ ए॒षः । अ॒धि॒राज॑ इत्य॑धि—रा॒जः । ए॒ष इत्ये॑षः ॥ स्वा॒हाकृ॑त्य

ब्रह्मणा । स्वाहाकृत्येति स्वाहा—कृत्य । ब्रह्मणा ते । ते जुहोमि । जुहोमि मा । मा देवानाम् ।
देवानाम् मिथुया । मिथुया कः । कर् भागधेयम् । भागधेयमिति भाग—धेयम् ॥ [१३] ॥

(भवतमेकत्रिंशच्च)

॥ ७ ॥

★

आ ददे । दद ऋतस्य । ऋतस्य त्वा । त्वा देवहविः । देवहविः पाशेन । देवहविरिति देव—
हविः । पाशेना । आ रभे । रभे धर्ष । धर्षा मानुषान् । मानुषानद्ध्यः । अद्ध्यस्त्वा । अद्ध्य
इत्यत्—भ्यः । त्वौषधीभ्यः । ओषधीभ्यः प्र । ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः । प्रोख्यामि । उख्या-
म्यपाम् । अपाम् पेरुः । पेरुरसि । असि स्वात्तम् । स्वात्तम् चित् । चित् सदेवम् । सदेव हव्यम् ।
सदेवमिति स—देवम् । हव्यमापः । आपो देवीः । देवीः स्वदत् । स्वदत्तैनम् । एन सन् । सम्
ते । ते प्राणः । प्राणो वायुना । प्राण इति प्र—अनः । वायुना गच्छताम् । गच्छता सन् । सय्य-
जत्रैः । यजत्रैरङ्गानि । अङ्गानि सम् । सय्यज्ञपतिः । यज्ञपतिराशिषा । यज्ञपतिरिति यज्ञ—
पतिः । आशिषा घृतेन । आशिषेत्या—शिषा । घृतेनाक्तौ । अक्तौ पशुम् । पशुम् त्रायेथाम् ।
त्रायेथा रेवतीः । रेवतीर् यज्ञपतिम् । यज्ञपतिम् प्रियधा । यज्ञपतिमिति यज्ञ—पतिम् । प्रियधा
५५ विशत । प्रियधेति प्रिय—धा । आ विशत । विशतोरौ । उरौ अन्तरिख्व । उरो इत्युरौ ।
अन्तरिख्व सजूः । सजूर् देवेन । सजूरिति स—जूः । देवेन वातेन । ॥ [१४] ॥ वातेनास्य ।
अस्य हविषः । हविषस्त्मना । त्मना यज । यज सम् । समस्य । अस्य तनुवा । तनुवा भव । भव
वर्षीयः । वर्षीयो वर्षीयसि । वर्षीयसि यज्ञे । यज्ञे यज्ञपतिम् । यज्ञपतिम् धाः । यज्ञपतिमिति
यज्ञ—पतिम् । धाः पृथिव्याः । पृथिव्याः संपृचः । संपृचः पाहि । संपृच इति सं—पृचः । पाहि
नमः । नमस्ते । त आतान । आतानानर्वा । आतानेत्या—तान । अनर्वा प्र । प्रेहि । इहि घृतस्य ।
घृतस्य कुल्याम् । कुल्यामनु । अनु सह । सह प्रजया । प्रजया सह । प्रजयेति प्र—जया । सह
रायः । रायस्पोषेण । पोषेणापः । आपो देवीः । देवीः शुद्धायुवः । शुद्धायुवः शुद्धाः । शुद्धायुव
इति शुद्ध—युवः । शुद्धा यूयम् । यूयम् देवान् । देवा ऊङ्गम् । ऊङ्ग शुद्धाः । शुद्धा वयम् ।
वयम् परिविष्टाः । परिविष्टाः परिवेष्टारः । परिविष्टा इति परि—विष्टाः । परिवेष्टारौ वः । परिवेष्टार
इति परि—वेष्टारः । वो भूयास्म । भूयास्मेति भूयास्म ॥ [१५] ॥

(देवनचतुश्चत्वारिंशच्च)

॥ ८ ॥

★

वाक्ते॑ । त॒ आ । आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒म् प्रा॒णः । प्रा॒णस्ते॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः । त॒ आ ।
 आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒म् च॒र॒षुः । च॒र॒षुस्ते॑ । त॒ आ । आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒म् श्रो॒त्रम् ।
 श्रो॒त्रम् ते॑ । त॒ आ । आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒य्या॑ । या ते॑ । ते प्रा॒णान् । प्रा॒णाञ्छु॒क् । प्रा॒णानिति॑
 प्र—अ॒नान् । शु॒ग् ज॒गाम् । ज॒गाम॒ या । या च॒र॒षुः । च॒र॒षुर् या । या श्रो॒त्रम् । श्रो॒त्रय्य॑त् । यत्ते॑ ।
 ते क्रू॒रम् । क्रू॒रय्य॑त् । यदा॒स्थित॑म् । आ॒स्थित॑म् तत् । आ॒स्थित॑मित्या—स्थि॒तम् । तत्ते॑ । त॒ आ ।
 आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒म् तत् । तत्ते॑ । त॒ एते॑न । ए॒तेन॑ शु॒न्यता॒म् । शु॒न्यता॒म् नाभिः॑ । नाभि॑स्ते ।
 त॒ आ । आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒म् पा॒युः । पा॒युस्ते॑ । त॒ आ । आ॒ प्या॒यता॒म् । प्या॒यता॒म् शु॒द्धाः ।
 शु॒द्धाश्च॒रित्राः॑ । च॒रित्राः॑ श॒म् । श॒मद्भ्यः॑ । अ॒द्भ्यः श॒म् । अ॒द्भ्य इत्य॑त्—भ्यः । ॥ [१६] ॥
 श॒मोष॑धीभ्यः । ओष॑धीभ्यः श॒म् । ओष॑धीभ्य इत्योष॑धि—भ्यः । श॒म् पृथि॑व्यै । पृथि॑व्यै श॒म् ।
 श॒महो॑भ्याम् । अ॒होभ्या॑मोष॑धे । अ॒होभ्या॑मित्य॑हः—भ्याम् । ओष॑धे त्राय॑स्व । त्राय॑स्वैन॒म् । ए॒नम्
 स्व॑धिते । स्व॑धिते मा । स्व॑धित इति स्व—धि॒ते । मै॒नम् । ए॒नम् हि॒सीः । हि॒सी र॒ख॒षसाम् ।
 र॒ख॒षसाम् भा॒गः । भा॒गोऽसि॑ । अ॒सीद॑म् । इ॒दम॑हम् । अ॒हम् र॒ख॒षः । र॒ख॒षोऽध॑मम् । अ॒धम॑म्
 तमः॑ । तमो॑ नयामि । न॒यामि॑ यः । योऽस्मा॑न् । अ॒स्मान् द्वेष्टि॑ । द्वेष्टि॑ यम् । यम् च । च॒ व॒यम् ।
 व॒यम् द्वि॑ष्मः । द्वि॑ष्म इ॒दम् । इ॒दमे॑नम् । ए॒नम॑ध॒मम् । अ॒धम॑म् तमः॑ । तमो॑ नयामि । न॒यामी॑षे ।
 इ॒षे त्वा॑ । त्वा॒ घृ॒तेन॑ । घृ॒तेन॑ द्या॒वापृ॑थि॒वी । द्या॒वापृ॑थि॒वी प्र । द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा—पृ॑थि॒वी ।
 प्रो॒र्ण्वा॒थाम् । ऊ॒र्ण्वा॒थाम॑च्छि॒न्नः । अ॒च्छि॒न्नो रा॑यः । रा॑यः सु॒वीरः॑ । सु॒वीर उ॒रु । सु॒वीर इति॑ सु—
 वीरः॑ । उ॒र्वन्त॑रि॒ख॒षम् । अ॒न्त॑रि॒ख॒षम॑नु । अ॒न्वि॑हि । इ॒हि वा॑यो । वा॒यो वि । वा॒यो इति॑ वा॒यो ।
 वी॒हि । इ॒हि स्तो॒काना॑म् । स्तो॒काना॑म् स्वा॒हा । स्वा॒होर्ध्व॑न॒भस॑म् । ऊ॒र्ध्व॑न॒भस॑म् मा॒रु॒तम् ।
 ऊ॒र्ध्व॑न॒भस॑मित्य॒दूर्ध्व—न॒भस॑म् । मा॒रु॒तम् ग॑च्छ॒तम् । ग॑च्छ॒तमिति॑ ग॑च्छ॒तम् ॥ [१७] ॥

(अद्भ्योवीहिपञ्च च)

॥ ९ ॥

★

सन्ते॑। ते मन॑सा। मन॑सा मनः॑। मनः॑ सम्। सं प्रा॑णेन। प्रा॑णेन प्रा॑णः। प्रा॑णेनेति प्र—
 अनेन॑। प्रा॑णो जुष्ट॑म्। प्रा॑ण इति प्र—अनः॑। जुष्टं॑ देवेभ्यः॑। देवेभ्यो॑ हव्यम्। हव्यम् घृतव॑त्।
 घृतव॑त् स्वाहा॑। घृतव॑दिति घृत—वत्। स्वाहैन्द्रः॑। ऐन्द्रः॑ प्रा॑णः। प्रा॑णो अङ्गे॑अङ्गे। प्रा॑ण
 इति प्र—अनः॑। अङ्गे॑अङ्गे नि। अङ्गे॑अङ्ग इत्यङ्गे॑—अङ्गे॑। नि दे॑क्ष्यत। दे॑क्ष्यदैन्द्रः॑।
 ऐन्द्रो॑ऽपानः॑। अ॒पा॒नो अङ्गे॑अङ्गे। अ॒पा॒न इत्यप—अनः॑। अङ्गे॑अङ्गे वि। अङ्गे॑अङ्ग
 इत्यङ्गे॑—अङ्गे॑। वि बो॑भुवत्। बो॑भुवद् देव॑। देव॑ त्वष्टः॑। त्वष्ट॑र् भूरि॑। भूरि॑ ते। ते स॑सम्।
 स॑समेतु। स॑समिति सं—सम्। एतु॑ विषुरूपाः॑। विषुरूपा॑ यत्। विषुरूपा॑ इति विषु—रूपाः॑।
 यत् सल॑ख्ष्माणः॑। सल॑ख्ष्माणो भव॑त्। सल॑ख्ष्माण इति स—ल॑ख्ष्माणः॑। भव॑त् देव॒त्रा।
 देव॒त्रा यन्त॑म्। देव॒त्रेति॑ देव—त्रा। यन्त॑मवसे। अव॑से सखा॒यः। सखा॒योऽनु॑। अनु॑ त्वा। त्वा
 मा॒ता। मा॒ता पि॒तरः॑। पि॒तरौ म॑दन्तु। म॑दन्तु श्रीः॑। श्रीर॑सि। अ॒स्यग्निः॑। अ॒ग्निस्त्वा॑। त्वा
 श्री॑णातु। श्री॑णात्वापः॑। आपः॑ सम्। सम॑रिणन्। अ॒रि॒णन् वा॑तस्य। वा॑तस्य त्वा। ॥ [१८] ॥
 त्वा ध्र॒ज्यै॑। ध्र॒ज्यै॑ पू॒ष्णः॑। पू॒ष्णो र॒ङ्ह्यै॑। र॒ङ्ह्या॑ अ॒पाम्। अ॒पामो॑षधीनाम्। ओष॑धीना॒र॒ रोहि॑ष्यै।
 रोहि॑ष्यै घृतम्। घृतम् घृत॑पावानः॑। घृत॑पावानः॑ पिब॑त्। घृत॑पावान इति घृत—पा॒वानः॑। पिब॑त्
 वसा॑म्। वसा॑व्वसापावानः॑। व॒सा॒पा॒वानः॑ पिब॑त्। व॒सा॒पा॒वान इति॑ वसा—पा॒वानः॑। पिब॑ता—
 न्तरि॑ख्षस्य। अ॒न्तरि॑ख्षस्य ह॒विः। ह॒विर॑सि। अ॒सि स्वाहा॑। स्वाहा॑ त्वा। त्वाऽन्तरि॑ख्षाय।
 अ॒न्तरि॑ख्षाय दि॒शः। दि॒शः प्र॒दिशः॑। प्र॒दिश॑ आ॒दिशः॑। प्र॒दिश॑ इति प्र—दि॒शः। आ॒दिशो॑
 वि॒दिशः॑। आ॒दिश॑ इत्या॑—दि॒शः। वि॒दिश॑ उ॒दिशः॑। वि॒दिश॑ इति वि—दि॒शः। उ॒दिशः॑ स्वाहा॑।
 उ॒दिश॑ इत्यु॑त्—दि॒शः। स्वाहा॑ दि॒ग्भ्यः॑। दि॒ग्भ्यो नमः॑। दि॒ग्भ्य इति दिक्—भ्यः॑। नमो॑ दि॒ग्भ्यः॑।
 दि॒ग्भ्य इति दिक्—भ्यः॑ ॥ ॥ [१९] ॥

(वातस्याष्टाविंशतिश्च)

॥ १० ॥

★

समु॒द्रम् ग॑च्छ। ग॒च्छ स्वाहा॑। स्वाहा॑ऽन्तरि॑ख्षम्। अ॒न्तरि॑ख्षम् गच्छ। ग॒च्छ स्वाहा॑।
 स्वाहा॑ दे॒वम्। दे॒व स॑वि॒तार॑म्। स॒वि॒तारं॑ गच्छ। ग॒च्छ स्वाहा॑। स्वाहा॑ऽहो॒रा॒त्रे। अ॒हो॒रा॒त्रे
 गच्छ। अ॒हो॒रा॒त्रे इत्य॑हः—रा॒त्रे। ग॒च्छ स्वाहा॑। स्वाहा॑ मि॒त्रावरु॑णौ। मि॒त्रावरु॑णौ गच्छ। मि॒त्रा-

वरुणाविति मित्रा—वरुणौ । गच्छ स्वाहा । स्वाहा सोमम् । सोमम् गच्छ । गच्छ स्वाहा । स्वाहा यज्ञम् । यज्ञम् गच्छ । गच्छ स्वाहा । स्वाहा छन्दांसि । छन्दांसि गच्छ । गच्छ स्वाहा । स्वाहा द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी गच्छ । द्यावापृथिवी इति द्यावा—पृथिवी । गच्छ स्वाहा । स्वाहा नभः । नभो दिव्यम् । दिव्यम् गच्छ । गच्छ स्वाहा । स्वाहाऽग्निम् । अग्निर्वैश्वानरम् । वैश्वानरम् गच्छ । गच्छ स्वाहा । स्वाहाऽद्भ्यः । अद्भ्यस्त्वा । अद्भ्य इत्यत—भ्यः । त्वौषधीभ्यः । ओषधीभ्यो मनः । ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः । मनो मे । मे हार्दि । हार्दि यच्छ । यच्छ तनूम् । तनूम् त्वचम् । त्वचम् पुत्रम् । पुत्रम् नक्षरम् । नक्षरमशीय । अशीय शुक् । शुर्गसि । असि तम् । तमभि । अभि शौच । शौच यः । योऽस्मान् । अस्मान् द्वेष्टि । द्वेष्टि यम् । यम् च । च वयम् । वयम् द्विष्मः । द्विष्मो धाम्नो धाम्नः । धाम्नो धाम्नो राजन् । धाम्नो धाम्न इति धाम्नः—धाम्नः । राजन्नितः । इतो वरुण । वरुण नः । नो मुञ्च । मुञ्च यत् । यदापः । आपो अग्नियाः । अग्निया वरुण । वरुणेति । इति शर्पामहे । शर्पामहे ततः । ततो वरुण । वरुण नः । नो मुञ्च । मुञ्चेति मुञ्च ॥ ॥ [२०] ॥

(असिषड्विंशतिश्च)

॥ ११ ॥

हविष्मतीरिमाः । इमा आपः । आपो हविष्मान् । हविष्मान् देवः । देवो अदध्वरः । अदध्वरो हविष्मान् । हविष्माँ आ । आ विवासति । विवासति हविष्मान् । हविष्माँ अस्तु । अस्तु सूर्यः । सूर्य इति सूर्यः ॥ अग्नेर् वः । वोऽपन्नगृहस्य । अपन्नगृहस्य सदसि । अपन्नगृहस्येत्यपन्नगृहस्य । सदसि सादयामि । सादयामि सुम्नाय । सुम्नाय सुम्निनीः । सुम्निनीः सुम्ने । सुम्ने मा । मा धत्त । धत्तेन्द्राग्नियोः । इन्द्राग्नियोर् भागधेयीः । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र—अग्नियोः । भागधेयीः स्थ । भागधेयीरिति भाग—धेयीः । स्थ मित्रावरुणयोः । मित्रावरुणयोर् भागधेयीः । मित्रावरुणयोरिति मित्रा—वरुणयोः । भागधेयीः स्थ । भागधेयीरिति भाग—धेयीः । स्थ विश्वेषाम् । विश्वेषाम् देवानाम् । देवानाम् भागधेयीः । भागधेयीः स्थ । भागधेयीरिति भाग—धेयीः । स्थ यज्ञे । यज्ञे जागृत । जागृतेति जागृत ॥ ॥ [२१] ॥

(हविष्मतीश्चतुस्त्रिंशत्)

॥ १२ ॥

★

हृदे त्वा॑ । त्वा॒ मन॑से । मन॑से त्वा । त्वा॒ दि॒वे । दि॒वे त्वा॑ । त्वा॒ सूर्या॑य । सूर्या॑य त्वा । त्वा॒द॒ध्व॑म ।
ऊ॒द॒ध्व॑मिम॒म । इ॒मम॑द॒ध्व॑रम् । अ॒द॒ध्व॑रम् कृ॒धि । कृ॒धि दि॒वि । दि॒वि दे॒वेषु॑ । दे॒वेषु॑ हो॒त्राः । हो॒त्रा
य॒च्छ । य॒च्छ सो॑म । सो॑म रा॒जन् । रा॒जन्ना । ए॒हि । इ॒ह्यव॑ । अ॒व रो॑ह । रो॒ह मा । मा भेः ।
भेर् मा । मा स॒म् । स॒र्व्वि॑व॒थाः । वि॒व॒था मा । मा त्वा॑ । त्वा॒ हि॒सि॒षम् । हि॒सि॒षम् प्र॒जाः ।
प्र॒जास्त्व॑म् । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । त्वमु॒पाव॑रोह । उ॒पाव॑रोह प्र॒जाः । उ॒पाव॑रोहेत्यु॒प—अ॒वरो॑ह ।
प्र॒जास्त्व॑म् । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । त्व मु॒पाव॑रोहन्तु । उ॒पाव॑रोहन्तु शृ॒णोतु॑ । उ॒पाव॑रोह॒न्त्वित्यु॒प—
अ॒वरो॑हन्तु । शृ॒णोत्व॒ग्निः । अ॒ग्निः स॒मिधा॑ । स॒मिधा॑ ह॒वम् । स॒मिधे॑ति स॒म्—इ॒धा । ह॒वम् मे ।
मे शृ॒ण्वन्तु॑ । शृ॒ण्वन्त्वा॒पः । आ॒पो धि॒षणाः॑ । धि॒षणा॑श्च । च दे॒वीः । दे॒वीरि॑ति दे॒वीः ॥ शृ॒णोत॑
ग्रा॒वाणः॑ । ग्रा॒वाणो वि॒दुषः॑ । वि॒दुषो॑ नु । नु य॒ज्ञम् ॥ [२२] ॥ य॒ज्ञश्च॑ शृ॒णोतु॑ । शृ॒णोतु॑ दे॒वः ।
दे॒वः स॒विता॑ । स॒विता॑ ह॒वम् । ह॒वम् मे । म॒ इति॑ मे ॥ दे॒वीरा॑पः । आ॒पो अ॒पाम् । अ॒पाम् न॒पात् ।
न॒पाद् यः । य ऊ॒र्मिः । ऊ॒र्मिर्ह॒विष्यः॑ । ह॒विष्य॑ इन्द्रि॒यावा॑न् । इन्द्रि॒यावा॑न् म॒दिन्त॑मः । इन्द्रि॒-
या॒वा॒निती॑न्द्रि॒य—वा॑न् । म॒दिन्त॑म॒स्तम् । तम् दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यो॑ दे॒वत्रा॑ । दे॒वत्रा॑ ध॒त्त । दे॒वत्रे॑ति
दे॒व—त्रा॑ । ध॒त्त शु॒क्रम् । शु॒क्रश्च॑ शु॒क्रपे॑भ्यः । शु॒क्रपे॑भ्यो॒ येषा॑म् । शु॒क्रपे॑भ्य इति॑ शु॒क्र—पे॑भ्यः ।
येषा॑म् भा॒गः । भा॒गः स्थ॑ । स्थ॒ स्वाहा॑ । स्वाहा॒ कार्षि॑ः । कार्षि॑रसि । अ॒स्यप॑ । अ॒पापाम् ।
अ॒पाम् मृ॒द्धम् । मृ॒द्धश्च॑ स॒मुद्र॑स्य । स॒मुद्र॑स्य वः । वोऽ॒ख्वित्यै॑ । अ॒ख्वित्या॑ उ॒त् । उ॒न्नये॑ । न॒य
इति॑ नये ॥ यम॑ग्ने । अ॒ग्ने पृ॒थ्सु॑ । पृ॒थ्सु॑ म॒र्त्यम् । पृ॒थ्स्वेति॑ पृ॒त्—सु॑ । म॒र्त्यमा॑वः । आ॒वो वा॒जेषु॑ ।
वा॒जेषु॑ यम् । यम् जु॒नाः । जु॒ना इति॑ जु॒नाः ॥ स य॒न्ता॑ । य॒न्ता श॑श्व॒तीः । श॑श्व॒तीरि॑षः । इ॒ष
इती॑षः ॥ [२३] ॥

(नु सप्तचत्वारिंशच्च)

॥ १३ ॥

★

त्वम॑ग्ने । अ॒ग्ने रु॒द्रः । रु॒द्रो अ॑सुरः । अ॒सुरो म॒हः । म॒हो दि॒वः । दि॒वस्त्व॑म् । त्वश्च॑ श॒र्द्धः ।
श॒र्द्धो मा॑रु॒तम् । मा॑रु॒तम् पृ॒ख्वः । पृ॒ख्व ई॑शिषे । ई॒शिष॑ इती॑शिषे ॥ त्व॒व्यातैः॑ । वा॒तैरु॑णैः ।

अरुणैर् यासि। यासि शङ्गयः। शङ्गयस्त्वम्। शङ्गय इति शम्—गयः। त्वम् पूषा। पूषा विधतः। विधतः पासि। विधत इति वि—धतः। पासि नु। नु त्मना। त्मनेति त्मना॥ आ वः। वो राजानम्। राजानमदध्वरस्य। अदध्वरस्य रुद्रम्। रुद्रः होतारम्। होतारः सत्ययजम्। सत्ययजः रोदस्योः। सत्ययजमिति सत्य—यजम्। रोदस्योरिति रोदस्योः॥ अग्निम् पुरा। पुरा तनयिलोः। तनयिलोरचित्तात्। अचित्ताद्धिरण्यरूपम्। हिरण्यरूपमवसे। हिरण्यरूपमिति हिरण्य—रूपम्। अवसे कृणुदध्वम्। कृणुदध्वमिति कृणुदध्वम्॥ अग्निर्होता। होता नि। नि षसाद। ससादा यजीयान्। यजीयानुपस्थे। उपस्थे मातुः। उपस्थ इत्युप—स्थे। मातुः सुरभौ। सुरभावु। उ लोके। लोक इति लोके॥ युवा कविः। कविः पुरुनिष्ठः। पुरुनिष्ठ ऋतावा। पुरुनिष्ठ इति पुरु—निष्ठः। ॥ [२४] ॥ ऋतावा धर्ता। ऋतावेत्यृत—वा। धर्ता कृष्टीनाम्। कृष्टीनामुत। उत मद्ध्ये। मद्ध्ये इद्धः। इद्ध इतीद्धः॥ सादध्वीमकः। अकर् देववीतिम्। देववीतिम् नः। देववीतिमिति देव—वीतिम्। नो अद्य। अद्य यज्ञस्य। यज्ञस्य जिह्वाम्। जिह्वामविदाम। अविदाम गुह्याम्। गुह्यामिति गुह्याम्॥ स आयुः। आयुरा। आऽगात्। अगाथ सुरभिः। सुरभिर् वसानः। वसानो भद्राम्। भद्रामकः। अकर् देवहूतिम्। देवहूतिम् नः। देवहूतिमिति देव—हूतिम्। नो अद्य। अद्येत्यद्य॥ अक्रन्ददग्निः। अग्निः स्तनयन्न। स्तनयन्निव। इव द्यौः। द्यौः ख्वाम्। ख्वामा रेरिहत्। रेरिहद् वीरुधः। वीरुधः समञ्जन्न। समञ्जन्निति सं—अञ्जन्न॥ सद्यो जज्ञानः। जज्ञानो वि। वि हि। हीम्। ईमिद्धः। इद्धो अख्यत्। अख्यदा। आ रोदसी। रोदसी भानुना। रोदसी इति रोदसी। भानुना भाति। भात्यन्तः। अन्तरित्यन्तः॥ त्वे वसूनि। त्वे इति त्वे। वसूनि पुर्वणीक। पुर्वणीक होतः। पुर्वणीकेति पुरु—अनीक। ॥ [२५] ॥ होतर् दोषा। दोषा वस्तोः। वस्तोरा। एरिरे। ईरिरे यज्ञियासः। यज्ञियास इति यज्ञियासः॥ ख्वामेव। इव विश्वा। विश्वा भुवनानि। भुवनानि यस्मिन्न। यस्मिन्थ सम्। सः सौभगानि। सौभगानि दधिरे। दधिरे पावके। पावक इति पावके॥ तुभ्यम् ताः। ता अङ्गिरस्तम्। अङ्गिरस्तम् विश्वाः। अङ्गिरस्तमेत्याङ्गिरः—तम्। विश्वाः सुखितयः। सुखितयः पृथक्। सुखितय इति सु—खितयः। पृथगिति पृथक्॥ अग्ने कामाय। कामाय येमिरे। येमिर इति येमिरे॥ अश्याम् तम्। तम् कामम्। काममग्ने। अग्ने तव। तवोती। ऊत्यश्याम्। अश्याम् रयिम्।

रयि॑ रयिवः॑ । रयिवः॑ सुवीर॑म् । रयिव॑ इति॑ रयि—वः॑ । सुवीर॑मिति॑ सु—वीर॑म् ॥ अ॒श्याम॑
वाज॑म् । वाज॑मभि॑ । अ॒भि वा॒जय॑न्तः । वा॒जय॑न्तोऽश्याम॑ । अ॒श्याम॑ द्यु॒म्नम् । द्यु॒म्नम॑जर॑ । अ॒ज-
रा॒जर॑म् । अ॒जर॑म् ते । त इति॑ ते ॥ श्रेष्ठ॑य्यविष्ठ॑ । यविष्ठ॑ भा॒रत॑ । भा॒रता॑ग्ने॑ । अ॒ग्ने द्यु॒मन्त॑म् ।
द्यु॒मन्त॑मा । द्यु॒मन्त॑मिति॑ द्यु—मन्त॑म् । आ भ॑र । भ॒रेति॑ भ॒र ॥ ॥ [२६] ॥ वसो॑ पुरु॒स्पृह॑म् ।
वसो॑ इति॑ वसो॑ । पुरु॒स्पृह॑ रयि॑म् । पुरु॒स्पृह॑मिति॑ पुरु—स्पृह॑म् । रयि॑मिति॑ रयि॑म् ॥ स श्वि॑तानः ।
श्वि॑तानस्त॑न्यतुः । त॒न्यतू रो॑चन॒स्थाः । रो॒चन॒स्था अ॒जरो॑भिः । रो॒चन॒स्था इति॑ रोचन—स्थाः ।
अ॒जरो॑भिर् नान॑दद्भिः । नान॑दद्भिर् यविष्ठः । नान॑दद्भिरिति॑ नान॑दत्—भिः । यविष्ठ॑ इति॑ यविष्ठः ॥
यः पा॑वकः । पा॒वकः पुरु॑तमः । पुरु॑तमः पुरू॒णि । पुरु॑तम॑ इति॑ पुरु—तमः । पुरू॒णि पृथू॑नि । पृथू-
न्य॒ग्निः । अ॒ग्निर॑नुयाति॑ । अ॒नुया॑ति भ॒र्वन्न॑ । अ॒नुया॑तीत्यनु—याति॑ । भ॒र्वन्निति॑ भ॒र्वन्न॑ ॥ आयु॑ष्टे ।
ते वि॒श्वतः॑ । वि॒श्वतो॑ दधत् । द॒धद॑यम् । अ॒यम॑ग्निः । अ॒ग्निर् वरे॑ण्यः । वरे॑ण्य इति॑ वरे॑ण्यः ॥
पुन॑स्ते । ते प्रा॒णः । प्रा॒ण आ । प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः । आऽय॑ति । अ॒यति॑ परा॑ । परा॑ य॒रब्ध॑म् ।
य॒रब्ध॑ सु॒वामि॑ । सु॒वामि॑ ते । त इति॑ ते ॥ आ॒युर्दा अ॒ग्ने । आ॒युर्दा इत्या॑युः—दाः । अ॒ग्ने ह॒विषः॑ ।
ह॒विषो॑ जुषा॒णः । जुषा॒णो घृ॒तप्र॑तीकः । घृ॒तप्र॑तीको घृ॒तयो॑निः । घृ॒तप्र॑तीक॑ इति॑ घृ॒त—प्र॑तीकः ।
घृ॒तयो॑निरेधि॑ । घृ॒तयो॑निरिति॑ घृ॒त—यो॑निः । ए॒धीत्ये॑धि ॥ घृ॒तम् पी॑त्वा । पी॒त्वा मधु॑ । मधु॑ चा॒रु ।
चा॒रु ग॒व्यम् । ग॒व्यम् पि॒ता । पि॒तेव॑ । इ॒व पु॒त्रम् । पु॒त्रम॑भि । अ॒भि र॑रब्धतात् ॥ [२७] ॥
र॒रब्ध॑तादि॒मम् । इ॒ममि॑ती॒मम् ॥ तस्मै॑ ते । ते प्र॒तिह॑र्यते । प्र॒तिह॑र्यते जा॒तवे॑दः । प्र॒तिह॑र्यत॑ इति॑
प्रति—ह॑र्यते । जा॒तवे॑दो वि॒चर॑ष्णे । जा॒तवे॑द॑ इति॑ जा॒त—वे॑दः । वि॒चर॑ष्ण इति॑ वि—च॒र॑ष्णे ॥
अ॒ग्ने ज॒नामि॑ । ज॒नामि॑ सु॒ष्टुति॑म् । सु॒ष्टुति॑मिति॑ सु—स्तु॑तिम् ॥ दि॒वस्प॑रि । परि॑ प्रथ॒मम् । प्र॒थम॑म्
ज॒ज्ञे । ज॒ज्ञे अ॒ग्निः । अ॒ग्निर॑स्मत् । अ॒स्मद् द्वि॒तीय॑म् । द्वि॒तीय॑म् परि॑ । परि॑ जा॒तवे॑दाः । जा॒तवे॑दा
इति॑ जा॒त—वे॑दाः ॥ तृ॒तीय॑म॒प्सु । अ॒प्सु नृ॒मणाः॑ । अ॒प्स्वित्य॑प्—सु । नृ॒मणा॑ अ॒जस्र॑म् । नृ॒मणा॑
इति॑ नृ—म॑नाः । अ॒जस्र॑मि॒न्धा॒नः । इ॒न्धा॒न ए॒नम् । ए॒नम् ज॒रते॑ । ज॒रते॑ स्वा॒धीः । स्वा॒धीरिति॑
स्व—धीः ॥ शुचि॑ः पा॒वक॑ । पा॒वक॑ व॒न्द्यः । व॒न्द्योऽग्ने॑ । अ॒ग्ने बृ॒हत् । बृ॒हद् वि॑ । वि॑ रो॒चसे॑ ।
रो॒चस॑ इति॑ रोचसे ॥ त्वम् घृ॒तेभिः॑ । घृ॒तेभि॑राहु॒तः । आहु॑त॑ इत्या—हु॒तः ॥ दृ॒शानो॑ रु॒क्मः॑ ।
रु॒क्म उ॒र्व्या । उ॒र्व्या वि॑ । व्य॒द्यौत् । अ॒द्यौद् दु॒र्मर्ष॑म् । दु॒र्मर्ष॑मायुः । दु॒र्मर्ष॑मिति॑ दुः—म॒र्षम् ॥

आयुः श्रिये । श्रिये रुचानः । रुचान इति रुचानः ॥ अग्निरमृतः । अमृतो अभवत् । अभवद्
 वयोभिः । वयोभिर् यत् । वयोभिरिति वयः—भिः ॥ [२८] ॥ यदेनम् । एनम् द्यौः । द्यौरज-
 नयत् । अजनयथ सुरेताः । सुरेता इति सु—रेताः ॥ आ यत् । यदिषे । इषे नृपतिम् । नृपतिम्
 तेजः । नृपतिमिति नृ—पतिम् । तेज आनट् । आनडुचि । शुचि रेतः । रेतो निषिक्तम् । निषिक्तम्
 द्यौः । निषिक्तमिति नि—सिक्तम् । द्यौरभीके । अभीक इत्यभीके ॥ अग्निः शर्द्धम् । शर्द्धम-
 नवद्यम् । अनवद्ययुवानम् । युवानश्च स्वाधियम् । स्वाधियम् जनयत् । स्वाधियमिति स्व-
 धियम् । जनयथ सूदयत् । सूदयच्च । चेति च ॥ स तेजीयसा । तेजीयसा मनसा । मनसा त्वोतः ।
 त्वोत उत । उत शिख्ण । शिख्ण स्वपत्यस्य । स्वपत्यस्य शिख्णोः । स्वपत्यस्येति सु—अप-
 त्यस्य । शिख्णोरिति शिख्णोः ॥ अग्ने रायः । रायो नृतमस्य । नृतमस्य प्रभूतौ । नृतमस्येति
 नृ—तमस्य । प्रभूतौ भूयाम् । प्रभूताविति प्र—भूतौ । भूयाम् ते । ते सुष्टुतयः । सुष्टुतयश्च । सुष्टुतय
 इति सु—स्तुतयः । च वस्वः । वस्व इति वस्वः ॥ अग्ने सहन्तम् । सहन्तमा । आ भर । भर
 द्युमस्य । द्युमस्य प्रासहा । प्रासहा रयिम् । प्रासहेति प्र—सहा । रयिमिति रयिम् ॥ विश्वा यः ।
 यश्चरषणीः ॥ [२९] ॥ चरषणीरभि । अभ्यासा । आसा वाजेषु । वाजेषु सासहत् । सासह-
 दिति सासहत् ॥ तमग्ने । अग्ने पृतनासहम् । पृतनासहश्च रयिम् । पृतनासहमिति पृतना—सहम् ।
 रयिश्च सहस्वः । सहस्व आ । आ भर । भरेति भर ॥ त्वश्च हि । हि सत्यः । सत्यो अदभुतः ।
 अदभुतो दाता । दाता वाजस्य । वाजस्य गोमतः । गोमत इति गो—मतः । उरुषान्नाय वशा-
 न्नाय । उरुषान्नायेत्युरुष—अन्नाय । वशान्नाय सोमपृष्ठाय । वशान्नायेति वशा—अन्नाय । सोम-
 पृष्ठाय वेधसे । सोमपृष्ठयेति सोम—पृष्ठाय । वेधस इति वेधसे ॥ स्तोमैर् विधेम । विधेमाग्रये ।
 अग्रय इत्यग्रये ॥ वद्वा हि । हि सूनो । सूनो असि । सूनो इति सूनो । अस्यद्वसद्वा । अद्वसद्वा
 चक्रे । अद्वसद्वेत्यद्व—सद्वा । चक्रे अग्निः । अग्निर जनुषा । जनुषाऽज्म । अज्मानम् । अन्नमि-
 त्यन्नम् ॥ स त्वम् । त्वम् नः । न ऊर्जसने । ऊर्जसन ऊर्जम् । ऊर्जसन इत्यूर्ज—सने । ऊर्जम्
 धाः । धा राजा । राजेव । इव जेः । जेवृके । अवृके र्षेषि । र्षेष्यन्तः । अन्तरित्यन्तः ॥ अग्र
 आयूश्चि । आयूश्चि पवसे ॥ [३०] ॥ पवस आ । आ सुव । सुवोर्जम् । ऊर्जमिषम् । इषम्
 च । च नः । न इति नः ॥ आरे बाधस्व । बाधस्व दुच्छुनाम् । दुच्छुनामिति दुच्छुनाम् ॥ अग्ने

पर्वस्व। पर्वस्व स्वपाः। स्वपा अस्मे। स्वपा इति सु—अपाः। अस्मे वर्चः। अस्मे इत्यस्मे।
 वर्चः सुवीर्यम्। सुवीर्यमिति सु—वीर्यम्॥ दधत् पोषम्। पोषश्च रयिम्। रयिम् मयि। मयीति
 मयि॥ अग्ने पावक। पावक रोचिषा। रोचिषा मन्द्रया। मन्द्रया देव। देव जिह्वया। जिह्वयेति
 जिह्वया॥ आ देवान्। देवान् वरिषि। वरिषि यरिषि। यरिषि च। चेति च॥ स नः। नः पावक।
 पावक दीदिवः। दीदिवोऽग्ने। अग्ने देवान्। देवाश्च इह। इहा। आ वह। वहेति वह॥ उप यज्ञम्।
 यज्ञश्च हविः। हविश्च। च नः। न इति नः॥ अग्निः शुचिव्रततमः। शुचिव्रततमः शुचिः। शुचि-
 व्रततम इति शुचिव्रत—तमः। शुचिर् विप्रः। विप्रः शुचिः। शुचिः कविः॥ कविरिति कविः॥
 शुची रोचते। रोचत आहुतः। आहुत इत्या—हुतः॥ उदग्ने। अग्ने शुचयः। शुचयस्तव। तव
 शुक्राः। शुक्रा भ्राजन्तः। भ्राजन्त ईरते। ईरत इतीरते॥ तव ज्योतींषि। ज्योतींष्यर्चयः।
 अर्चय इत्यर्चयः॥ ॥ [३१] ॥

(पुरुनिष्ठः पुर्वणीक भरा ऽभि वयौभि र्य आयुंषि विप्रः शुचि श्रतुर्दश च)

॥ १४ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः — क्रम पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
१४	३१

ॐ